

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAMA ȘCOLARĂ
pentru
EDUCAȚIE PLASTICĂ ȘI PICTURĂ
CLASELE I – a IV-a
ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

Aprobată prin Ordin al Ministrului

nr. /

București

2001

NOTĂ DE PREZENTARE

Documentul de față reprezintă curriculum-ul de educație plastică și pictură pentru clasele I-IV. Planul cadru de învățământ pentru clasele I-IV, alternativa educațională Waldorf, prevede o oră de educație plastică și pictură, oră care aparține trunchiului comun.

În cadrul alternativei educaționale Waldorf se tinde către o nouă optică în didactica educației plastice. Alături de celelalte discipline artistice, educația plastică reprezintă pe tot parcursul școlarității una dintre căile de conducere a copilului către cunoașterea lumii și cunoașterea de sine, precum și unul dintre domeniile în care se poate exprima cu mijloace specifice creativitatea fiecărui individ. Oricât de neîndemânic ar fi un copil, această activitate trezește în el forțele de simțire. În această activitate el simte cum este ridicat dincolo de neajunsurile proprii și astfel dobândește un al doilea nivel de umanitate.

Pictura mai contribuie, alături de lucrul manual și de disciplinele tehnologice, și la obținerea manualității fine, exprimând o bună coordonare și, prin aceasta, poate fi considerată un factor armonizator al ființei copilului pe mai multe planuri.

O nouă poziționare devine astfel necesară, în calitatea educației plastice de disciplină cu rol important în dezvoltarea complexă a școlarului.

Curriculum-ul de educație plastică este destinat învățătorilor, profesorilor, părinților, precum și altor membri ai comunității interesați de educația artistică a copiilor.

În cazul de față, se abordează o nouă strategie de învățare, pornind de la obiectivele cadru ale disciplinei, regăsite în cele de referință la diferite niveluri de complexitate și transferate în activități de învățare.

Din acest motiv, elementele grafice decorative au fost cuprinse exclusiv în programa de desenul formelor.

Conținutul este astfel conceput încât derularea activităților în clasă va solicita din partea cadrului didactic o bază de documentare minimă obligatorie: cercul culorilor, reproduceri de artă etc.

Actuala programă prezintă următoarele caracteristici:

- învățarea este activă, realizată prin exerciții variate, în care cunoștințele sunt înlănțuite logic;
- curriculum-ul este centrat pe raționalizarea activităților de învățare, în funcție de obiectivele cadru și de obiectivele de referință;
- curriculum-ul este adaptat posibilităților de asimilare și de exprimare ale elevilor;
- curriculum-ul este predominant intuitiv și formativ;
- predomină conținutul valoric al obiectivelor;
- există posibilitatea de valorizare socio-culturală a disciplinei, în vederea dezvoltării personalității elevilor;
- sunt stimulate unele percepții senzoriale și trăiri sufletești diferențiate și conștientizate;
- este stimulată fantezia, prin imagini plastice.

OBIECTIVE CADRU

1. Cunoașterea și utilizarea materialelor, a instrumentelor de lucru și a unor tehnici specifice artelor plastice
2. Recunoașterea tipurilor de culori și a nonculorilor în natură, pe imagini și pe paletă și obținerea amestecurilor
3. Cunoașterea și utilizarea elementelor de limbaj plastic
4. Realizarea unor compoziții

CLASA I

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Cunoașterea și utilizarea materialelor, a instrumentelor de lucru și a unor tehnici specifice artelor plastice

	Obiective de referință <i>La sfârșitul clasei I, elevul va fi capabil:</i>	Exemple de activități de învățare <i>Pe parcursul clasei I, se recomandă următoarele activități:</i>
1.1	să cunoască materialele și disciplina de lucru	- identificarea materialelor (pensule, hârtie, culori, borcane etc.) și a modului de așezare pe bancă; - exerciții de folosire a pensulelor și culorilor pigment; - exerciții de lucru cu culorile fluide;
1.2	să folosească tehnica picturii pe suprafață umedă	- exerciții de așternere a culorilor pigment pe suport umed, cu diferite consistențe ale pigmentului.

2. Recunoașterea tipurilor de culori și a nonculorilor în natură, pe imagini și pe paletă și obținerea amestecurilor

	Obiective de referință <i>La sfârșitul clasei I, elevul va fi capabil:</i>	Exemple de activități de învățare <i>Pe parcursul clasei I, se recomandă următoarele activități:</i>
2.1	să recunoască culorile și nonculorile în natură, pe planșa pictată și pe imagini	- exerciții de identificare a culorilor;
2.2	să obțină amestecuri din culorile primare	- exerciții de realizare a amestecului din două culori primare;
2.3	să compună suprafețe cu fiecare culoare și cu amestecurile ei	- compoziții cu elemente figurative și nonfigurative în care să folosească culorile pure și amestecurile de culori;
2.4	să obțină tonuri închise și deschise prin degradarea culorilor	- exerciții de observare a tonurilor de culoare; - exerciții de obținere a tonurilor;

3. Cunoașterea și utilizarea elementelor de limbaj plastic

	Obiective de referință <i>La sfârșitul clasei I, elevul va fi capabil:</i>	Exemple de activități de învățare <i>Pe parcursul clasei I, se recomandă următoarele activități:</i>
3.1	să interpreteze pe plan afectiv semnificația culorilor calde și reci	- dialog privind semnificația personală a culorilor studiate; - analiza comparativă a compozițiilor, exprimând variate stări posibile etc.

4. Realizarea unor compoziții

	Obiective de referință <i>La sfârșitul clasei I, elevul va fi capabil:</i>	Exemple de activități de învățare <i>Pe parcursul clasei I, se recomandă următoarele activități:</i>
4.1	să compună un spațiu folosind forme elaborate din expresivitatea coloristică	- exerciții de organizare a spațiului plastic, cu ajutorul formelor deduse din expresivitatea culorilor;
4.2	să realizeze compoziții echilibrate din culori și amestecurile lor	- compoziții folosind culori și amestecuri, cu elemente reale sau fantastice.

CONȚINUTURI

- Materialele de lucru și folosirea lor
- Spațiul natural și reprezentarea lui plastică
- Culorile și amestecurile lor
- Polaritățile culorilor de bază și a celor complementare
- Forme elaborate:
 - suprafețe realizate prin tehnica sugestivă a caracteristicilor de culoare aleasă
 - povestiri prin personificări ale culorilor
 - ilustrarea unor momente din povestirile orei de bază
 - preluarea semnificației personajelor în culoarea aleasă
- Noțiuni elementare de compunere a spațiului plastic

SUGESTII METODOLOGICE

Orele de pictură din clasa I contribuie la educarea simțurilor și astfel la hrănirea percepțiilor afective. Atunci când o culoare este percepută prin simțuri, un element ne-senzorial lucrează și duce într-o lume obiectivă, a calităților morale.

Scopul este, la această vârstă, cunoașterea tocmai a acestor mișcări sufletești: copiii învață să caracterizeze trăirile și personajele pictate, atunci când lucrările sunt discutate la încheierea orei sau la începutul următoarei ore.

Este importantă crearea unei atmosfere liniștite în oră. Timpul necesar pregătirii și strângerii instrumentelor de lucru este tot un timp al învățării, pe care copiii îl petrec împreună cu învățătorul, îndeplinind fiecare o sarcină clară.

Povestirile despre culori introduc exercițiile și personifică culorile în caracterul și interacțiunile lor. Se poate însoți povestirea cu pictarea simultană pe foaia învățătorului, udă, lipită de tablă. Este o cale de a le furniza copiilor o îndrumare tehnică, în același timp cu povestirea propriu-zisă. Folosirea corectă a pensulei poate fi astfel vizualizată și imitată de toți copiii.

Pe măsură ce au fost introduse o serie de elemente de culoare și de combinații de culori primare și secundare, se poate trece la picturi care ilustrează conținutul narativ al lecțiilor, basme, povestiri, fabule, legende și mituri. Acest lucru este valabil pentru toate clasele.

La început se intenționează mai mult reflectarea atmosferei povestirii, dar rând pe rând picturile pot deveni mai figurative, arătând forme de plante, animale sau figuri omenesti.

Întotdeauna strădania este de a realiza figura din culoarea însăși și nu de a o identifica prin liniaritate sau prin folosirea stilului de grafică pictată.

Culorile de apă folosite tind să accentueze această tehnică, deci nu va fi foarte greu să o inducem și ne vor sluji în evitarea formelor naturaliste. Perceperea calității culorilor trebuie să fie întotdeauna linia directoare a picturii.

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Cunoașterea și utilizarea materialelor, a instrumentelor de lucru și a unor tehnici specifice artelor plastice

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
<p><i>La sfârșitul clasei a II-a, elevul va fi capabil:</i></p> <p>1.1 să folosească materialele de pictură și tehnicile adecvate</p> <p>1.2 să folosească tehnica picturii pe suprafață umedă</p>	<p><i>Pe parcursul clasei a II-a, se recomandă următoarele activități:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții cu diferite materiale de pictură: pensulă, hârtie, culori fluide și tehnicile de lucru adecvate; - exerciții de așternere a culorilor pigment pe suport umed, cu diferite consistențe ale pigmentului.

2 Recunoașterea tipurilor de culori și a nonculorilor în natură , pe imagini și pe paletă și obținerea amestecurilor

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
<p><i>La sfârșitul clasei a II-a, elevul va fi capabil:</i></p> <p>2.1 să recunoască culorile în diferite contexte</p> <p>2.2 să recunoască pe imagini amestecurile din trei culori</p> <p>2.3 să compună un spațiu plastic cu amestecurile studiate</p>	<p><i>Pe parcursul clasei a II-a, se recomandă următoarele activități:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de identificare; - exerciții de identificare a nuanțelor în natură și pe imagini; - compoziții figurative și nonfigurative realizate prin folosirea nuanțelor; - compoziții figurative sau nonfigurative, folosind amestecurile dintre culori.

3. Cunoașterea și utilizarea elementelor de limbaj plastic

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
<p><i>La sfârșitul clasei a II-a, elevul va fi capabil:</i></p> <p>3.1 să obțină pata uniformă și pata picturală, urmărind expresivitățile culorilor și ale amestecurilor</p> <p>3.2 să interpreteze pe plan afectiv semnificația culorilor calde și reci</p>	<p><i>Pe parcursul clasei a II-a, se recomandă următoarele activități:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de realizare; - compoziții folosind adecvat petele de culoare; - dialog privind semnificația personală a culorilor studiate; - analiza comparativă a compozițiilor, exprimând variate stări posibile.

4. Realizarea unor compoziții

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
<p><i>La sfârșitul clasei a II-a, elevul va fi capabil:</i></p> <p>3.1 să organizeze echilibrat elementele de limbaj studiate într-un spațiu plastic</p>	<p><i>Pe parcursul clasei a II-a, se recomandă următoarele activități:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - compoziții figurative, urmărind organizarea unui echilibru al elementelor de limbaj plastic studiate, folosind culorile și amestecurile lor; - compoziții nonfigurative, urmărind diversitatea expresivității culorilor în spațiul de lucru.

CONȚINUTURI

- Materiale și tehnici de lucru
- Amestecurile dintre culori; nuanțele
- Pata uniformă și pata picturală (vibrată)
- Echilibrul elementelor de limbaj plastic într-o compoziție

SUGESTII METODOLOGICE

Orele de pictură din clasa a II-a contribuie la educarea simțurilor și astfel la hrănirea percepțiilor afective. Atunci când o culoare este percepută prin simțuri, un element ne-senzorial lucrează și duce într-o lume obiectivă, a calităților morale.

Scopul este, la această vârstă, cunoașterea tocmai a acestor mișcări sufletești: copiii învață să caracterizeze trăirile și personajele pictate, atunci când lucrările sunt discutate la încheierea orei sau la începutul următoarei ore.

Este importantă crearea unei atmosfere liniștite în oră. Timpul necesar pregătirii și strângerii instrumentelor de lucru este tot un timp al învățării, pe care copiii îl petrec împreună cu învățătorul, îndeplinind fiecare o sarcină clară.

Se continuă exercițiile cu pete de culoare. Introducerea combinațiilor de culori primare și secundare poate continua cu studiul intențional al aranjamentelor pe foaie al petelor de culori :

- caracteristice: roșu și galben, galben și albastru, albastru și roșu, portocaliu și verde, verde și violet, violet și portocaliu;
- complementare: roșu și verde, galben și violet, portocaliu și albastru;
- fără accente: galben și portocaliu, portocaliu și roșu, roșu și violet, violet și albastru, galben și verde, albastru și verde.

Exerciții de schimb a poziției culorii mediane cu una sau alta din cele periferice însoțesc aceste momente de studiu al tehnicii și valorilor expresive ale culorilor.

În continuare se pot realiza picturi care ilustrează conținutul narativ al lecțiilor, basme, povestiri, fabule, legende și mituri. Acest lucru este valabil pentru toate clasele.

La început se intenționează mai mult reflectarea atmosferei povestirii, dar rând pe rând picturile pot deveni mai figurative, arătând forme de plante, animale sau figuri omenești.

Întotdeauna strădania este de a realiza figura din culoarea însăși și nu de a o identifica prin liniaritate sau prin folosirea stilului de grafică pictată.

Culorile de apă folosite tind să accentueze această tehnică, deci nu va fi foarte greu să o inducem și ne vor sluji în evitarea formelor naturaliste. Perceperea calității culorilor trebuie să fie întotdeauna linia directoare a picturii.

CLASA a III-a

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Cunoașterea și utilizarea materialelor, a instrumentelor de lucru și a unor tehnici specifice artelor plastice

	Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
	<i>La sfârșitul clasei a III-a, elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei a III-a, se recomandă următoarele activități:</i>
1.1	să folosească culorile de apă și tehnicile specifice	- compoziții figurative și nonfigurative realizate cu culorile de apă.

2. Recunoașterea tipurilor de culori și a nencolorilor în natură, pe imagini și pe paletă și obținerea amestecurilor

	Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
	<i>La sfârșitul clasei a III-a, elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei a III-a, se recomandă următoarele activități:</i>
2.1	să recunoască culorile primare, binare, calde și reci, nencolorile și semnificațiile acestora	- exerciții de identificare; - dialog privind semnificațiile afective ale culorilor;
2.2	să obțină o dominantă de culoare prin folosirea unei culori în cantitate mai mare, atât în amestec, cât și ca întindere pe suport	- exerciții de obținere a amestecurilor; - compoziții figurative și nonfigurative, folosind amestecurile și dominante de culoare.

3 Cunoașterea și utilizarea elementelor de limbaj plastic

	Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
	<i>La sfârșitul clasei a III-a, elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei a III-a, se recomandă următoarele activități:</i>
3.1	să obțină pata picturală prin folosirea amestecurilor de culori, în tehnici diferite	- exerciții de obținere a petei picturale folosind amestecurile de culori; - compoziții figurative și nonfigurative cu pata picturală, în diferite tehnici;

4. Realizarea unor compoziții

	Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
	<i>La sfârșitul clasei a III-a, elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei a III-a, se recomandă următoarele activități:</i>
4.1	să organizeze echilibrat o suprafață folosind elementele de limbaj plastic, în tehnici diferite	- compoziții figurative urmărind organizarea echilibrată a elementelor de limbaj studiate și a unor armonii cromatice.

CONȚINUTURI

- Materiale și tehnici de lucru
- Amestecuri de culori; dominante de culoare, armonii cromatice
- Tratarea picturală și decorativă a suprafeței
- Compoziția echilibrată a spațiului plastic

SUGESTII METODOLOGICE

Orele de pictură din clasa a III-a contribuie la educarea simțurilor și astfel la hrănirea percepțiilor afective. Atunci când o culoare este percepută prin simțuri, un element ne-senzorial lucrează și duce într-o lume obiectivă, a calităților morale.

Scopul este, la această vârstă, cunoașterea tocmai a acestor mișcări sufletești: copii învață să caracterizeze trăirile și personajele pictate, atunci când lucrările sunt discutate la încheierea orei sau la începutul următoarei ore.

Este importantă crearea unei atmosfere liniștite în oră. Timpul necesar pregătirii și strângerii instrumentelor de lucru este tot un timp al învățării, pe care copiii îl petrec împreună cu învățătorul, îndeplinind fiecare o sarcină clară.

Povestirile despre culori sunt transformate în exerciții de nuanțare a posibilităților de expresie a culorilor.

Crearea impresiei de lumină sau de întuneric în aplicarea culorilor, crearea diferitelor nuanțări și intensități de culoare, precum și formarea pe hârtie a culorilor complementare din suprapunerea culorilor primare, sunt teme de studiat aparte cu elevii.

Pe măsură ce au fost prelucrate o serie de elemente de culoare și de combinații de culori primare și secundare, se pot realiza picturi care ilustrează conținutul narativ al lecțiilor, basme, povestiri, fabule, legende și mituri. Acest lucru este valabil pentru toate clasele.

La început se caută mai mult reflectarea atmosferei povestirii, dar rând pe rând picturile pot deveni mai figurative, arătând forme de plante, animale sau figuri omenești.

Întotdeauna strădania este de a realiza figura din culoarea însăși și nu de a o identifica prin liniaritate sau prin folosirea stilului de grafică pictată.

Culorile de apă folosite tind să accentueze această tehnică, deci nu va fi foarte greu să o inducem, și ne vor sluji în evitarea formelor naturaliste. Perceperea calității culorilor trebuie să fie întotdeauna linia directoare a picturii.

CLASA a IV-a

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Cunoașterea și utilizarea materialelor, a instrumentelor de lucru și a unor tehnici specifice artelor plastice

Obiective de referință

La sfârșitul clasei a IV-a, elevul va fi capabil:

- 1.1 să folosească materialele de lucru, adecvat expresivităților acestora

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a IV-a, se recomandă următoarele activități:

- compoziții figurative și nonfigurative realizate cu diferite materiale și tehnici;
- exerciții de modelaj și obținerea unor forme spațiale.

2. Recunoașterea tipurilor de culori și a nonculorilor în natură, pe imagini și pe paletă și obținerea amestecurilor

Obiective de referință

La sfârșitul clasei a IV-a, elevul va fi capabil:

- 2.1 să recunoască culorile calde și reci, primare și binare, amestecurile lor, precum și semnificațiile afective ale acestora
- 2.2 să folosească amestecurile dintre culori și culorile obținând armonii cromatice

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a IV-a, se recomandă următoarele activități:

- compoziții figurative și nonfigurative realizate cu o dominantă cromatică, având anumite semnificații;
- compoziții figurative și nonfigurative realizate într-o anumită armonie cromatică.

3. Cunoașterea și utilizarea elementelor de limbaj plastic

Obiective de referință

La sfârșitul clasei a IV-a, elevul va fi capabil:

- 3.2 să interpreteze pe plan afectiv semnificația culorilor calde și reci

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a IV-a, se recomandă următoarele activități:

- dialog privind semnificația personală a culorilor studiate;
- analiza comparativă a compozițiilor, exprimând variate stări posibile.

4. Realizarea unor compoziții

Obiective de referință

La sfârșitul clasei a IV-a, elevul va fi capabil:

- 4.1 să organizeze un echilibru compozițional, folosind toate elementele de limbaj plastic

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a IV-a, se recomandă următoarele activități:

- compoziții figurative și nonfigurative, urmărind echilibrarea elementelor de limbaj studiate și a amestecurilor de culori (nuanțe, tonuri, griuri colorate) în diferite tehnici.

CONȚINUTURI

- Materiale și tehnici de lucru
- Amestecuri de culori; semnificațiile culorilor, griuri colorate
- Punctul și linia și rolul lor de semne plastice
- Rolul de semnificant al punctului și liniei
- Compunerea echilibrată a suprafeței decorative și a spațiului plastic

SUGESTII METODOLOGICE

Orele de pictură din clasa a IV-a contribuie la educarea simțurilor și astfel la hrănirea percepțiilor afective. Atunci când o culoare este percepută prin simțuri, un element ne-senzorial lucrează și duce într-o lume obiectivă, a calităților morale.

Scopul este cunoașterea acestor mișcări sufletești: copiii învață să caracterizeze trăirile și personajele pictate, atunci când lucrările sunt discutate la încheierea orei sau la începutul următoarei ore.

Este importantă crearea unei atmosfere liniștite în oră. Timpul necesar pregătirii și strângerii instrumentelor de lucru este tot un timp al învățării, pe care copiii îl petrec împreună cu învățătorul, îndeplinind fiecare o sarcină clară.

Tehnicile deprinse în anii precedenți vor sprijini cu folos strădania actuală de a ilustra, de a da imagine subiectelor studiate la științe sau personajelor din povestirile și legendele audiate. Exercițiile de acum conduc culorile spre forme care ilustrează figurat esența subiectului. Forma trebuie găsită prin culoare, iar culoarea dedusă din tema zilei.

Astfel, un urs poate să se nască din fundalul realizat cu grijă, nu prea ud, în care culorile pădurii se îngemănează și contribuie la nașterea din ele a formei caracteristice. În alt sens, ursul polar poate lua naștere din păstrarea foii albe intacte și înconjurarea albului cu albastrul pal al gheții, până ce rămâne sub forma animalului.

Suprafețe întinse de peisaj, păduri, diferiți copaci, vor susține aplicarea tehnicii studiate până acum. O variantă de lucru ar putea fi și pictura pe foi colorate, care creează ele însele o atmosferă specifică și cer o atenție mărită în aplicarea nuanțelor potrivite.

În continuare se pot realiza picturi care ilustrează conținutul narativ al lecțiilor, basme, povestiri, fabule, legende și mituri. Acest lucru este valabil pentru toate clasele.

La început se intenționează mai mult reflectarea atmosferei povestirii, dar rând pe rând picturile pot deveni figurative, cu forme de plante, animale sau figuri omenești.

Întotdeauna strădania este de a realiza figura din culoarea însăși și nu de a o identifica prin liniaritate sau prin folosirea stilului de grafică pictată.

Culorile de apă folosite tind să accentueze această tehnică, deci nu va fi foarte greu să o inducem și ne vor sluji în evitarea formelor naturaliste. Perceperea calității culorilor trebuie să fie întotdeauna linia directoare a picturii.

BIBLIOGRAFIE

1. Rudolf Steiner - Arta educației - Discuții de seminar și conferințe asupra planului de învățământ, Editura Triade, Cluj-Napoca, 2001
2. Rudolf Steiner - Arta educației- Metodica și didactica, Editura Triade, Cluj-Napoca, 2001
3. Martin Rawson, ed. - The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf Curriculum, Imprint, Crawley Down, 2000
4. Tobias Richter, ed. - Pädagogischer Auftrag und Unterrichtsziele, în curs de apariție la Ed.Triade

STANDARDE CURRICULARE DE PERFORMANȚĂ

OBIECTIVE CADRU	STANDARDE
1. Cunoașterea și utilizarea materialelor, a instrumentelor de lucru și a unor tehnici specifice artelor plastice	S.1 Folosirea adecvată a materialelor și instrumentelor de lucru pentru realizarea creațiilor plastice S.2 Aplicarea unor tehnici specifice unui anumit conținut plastic
2. Recunoașterea tipurilor de culori și a nonculorilor în natură, pe imagini și pe paletă și obținerea amestecurilor	S.3 Identificarea culorilor S.4 Realizarea tonurilor S.5 Folosirea nuanțelor și tonurilor în realizarea unei compoziții dominante cromatice S.6 Realizarea unei armonii cromatice
3. Cunoașterea și utilizarea elementelor de limbaj plastic	S.7 Recunoașterea elementelor de limbaj plastic în creații ale elevilor și pe imagini (reproduceri de artă, picturi originale) S.8 Folosirea tuturor elementelor de limbaj plastic într-o compoziție
4. Realizarea unor compoziții	S.9 Organizarea echilibrată a tuturor elementelor de limbaj plastic într-o compoziție S.10 Folosirea tuturor elementelor de limbaj studiate într-o compoziție